

INICIACIÓ A LA MÚSICA
DE
"BACH AL SEGLE XX"

KRISHNA, flautista
Art hindú.

ÍNDIX

	<u>Página</u>
Textos, INICIACIÓ A LA MÚSICA DE “BACH AL SEGLE XX”	5 – 6
Textos, presentació i il.lustració AUDICIÓ INTRODUCTÒRIA	7 – 8 – 9
JOHAN SEBASTIAN BACH	11 – 12
Audició: “PASSIÓ SEGONS SANT MATEU” -33. Duo i Doble cor (soprano, contralt i els creients)-	13 – 14
Principals obres de J.S. Bach	15 – 16
LUDWIG VAN BEETHOVEN	17 – 18
Audició: “MISSA SOLEMNIS, en Re Major” -Agnus Dei – Dona nobis Pacem-	19 – 20 – 21
Principals obres de L.V. Beethoven	22 – 23 – 24 – 25
RICHARD WAGNER	26 – 27
Audició: “EL CAPVESPRE DELS DÉUS” -Marxa fúnebre de Siegfried-	28 – 29
Principals obres de R. Wagner	30

INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX"

La **Fundació A.C.A./Àrea Creació Acústica** és conscient que divulgar la música als escolars i a altres persones interessades a aprofundir els seus coneixements musicals, és una parcel·la prioritària en tot el seu conjunt d'activitats.

L'art dels sons és vital per a la formació de l'individu; desenvolupa qualitats de la seva personalitat que conflueixen en el enriquiment de la seva intel·ligència i sensibilitat espiritual. Una comunitat que cultiva las arts evita odis i fa germinar amor.

El cicle de INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX", amb el suport de la **Direcció General d'Educació** de la **Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear**, la **Fundació Guillem Cifre de Colonya** i la **Mancomunitat des Raiguer** vol aconseguir que l'oient percebi el món de la música de forma assequible i profunda. Cuidant l'aspecte didàctic i sonor, l'introduïm a escoltar els grans mestres, amb obres seleccionades, fragmentades i dosificades.

Cada sessió musical presentarà tres compositors que, amb les seves creacions, conformaran un conjunt musical contrastat i atractiu. L'audició de l'obra tindrà el suport d'un llibret que presentarà el compositor, amb textos assequibles i breus, que mostrarà la seva evolució i aportació artística davant la història de la música.

S'han confeccionat, endemés, unes diapositives amb temes dels compositors, que seran projectades i comentades com a preàmbul de l'acte musical i que esperam que ajudin aconseguir una major captació de l'obra i el seu autor.

Completam el conjunt de materials didàctics amb l'entrega d'un casset, que inclou obres importants dels nostres compositors: **Marquès - Capllonch - Matheu - Mas Porcel - Thomàs - Torrandell - Samper**, interpretades al piano pel concertista mallorquí **Joan Moll**.

Amb aquesta entrega fonogràfica de compositors de l'illa de Mallorca, intentam aconseguir un suggerent contrast amb els mestres ja consolidats universalment. Aquest casset reafirmarà la importància dels nostres creadors. Aquests, endemés, seran programats en el transcurs del *Cicle* INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX", que inclourà també els compositors mallorquins d'**avui**.

La Fundació A.C.A. / Àrea Creació Acústica es consciente que divulgar la música a los escolares y a otras personas interesadas en profundizar sus conocimientos musicales, es una parcela prioritaria en todo su conjunto de actividades.

El arte de los sonidos es vital para la formación del individuo; desarrolla cualidades de su personalidad que confluyen en el enriquecimiento de su inteligencia y sensibilidad espiritual. Una comunidad que cultiva las artes evita odios y germina amor.

El ciclo de INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX", con el soporte de la **Direcció General d'Educació** de la **Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear**, **La Fundació Guillem Cifre de Colonya** y la **Mancomunitat des Raiguer**, desea lograr que el oyente perciba el mundo de la música de forma assequible y profunda. Cuidando el aspecto didáctico y sonoro, le adentramos en la escucha de grandes Maestros, con obras seleccionadas, fragmentadas, y dosificadas.

Cada sesión musical presentará a tres compositores que, con sus creaciones, conformarán un conjunto musical contrastado y atractivo. La audición de la obra estará apoyada por un libreto que presentará al

compositor, con textos asequibles y escuetos, que visionará su evolución y aportación artística ante la Historia de la Música.

Se han confeccionado, además, unas diapositivas con temas de los compositores, que serán proyectadas y comentadas como preámbulo del acto musical y esperamos que ayuden a conseguir una mayor captación de la obra y su autor.

Completamos el conjunto de materiales didácticos con la entrega de una cassette, incluyendo obras importantes de nuestros compositores: **Marqués - Capllonch - Matheu - Mas Porcel - Thomás - Torrandell - Samper**, interpretadas al piano por el concertista mallorquín **Joan Moll**.

Con esta entrega fonográfica de compositores de la isla de Mallorca, intentamos conseguir un sugerente contraste con los maestros ya consolidados universalmente. Dicha cassette reafirmará la importancia de nuestros creadores. Estos además, serán programados en el transcurso del **Ciclò INICIACIO A LA MUSICA DE "BACH AL SEGLE XX"**, integrando también los compositores mallorquines de **hoy**.

Fundació
Àrea Creació Acústica
Son Bielí · Búger

– AUDICIÓ INTRODUCTÒRIA –

Textos, *Antoni Catmari*
Coordinació, *Xavier Carbonell*
© Fundació ACA/Àrea Creació Acústica
Edició febrer 1995

D. L. – P.M.: 205 – 95

AUDICIÓ INTRODUCTÒRIA

JOHAN SEBASTIAN BACH

"PASSIÓ SEGONS SANT MATEU" -33. Duo i Doble cor (soprano, contralt i els creients)-

LUDWIG VAN BEETHOVEN

"MISSA SOLEMNIS, en Re Major" -Agnus Dei - Dona nobis Pacem-

RICHARD WAGNER

"EL CAPVESPRE DELS DÉUS" -Marxa fúnebre de Siegfried-

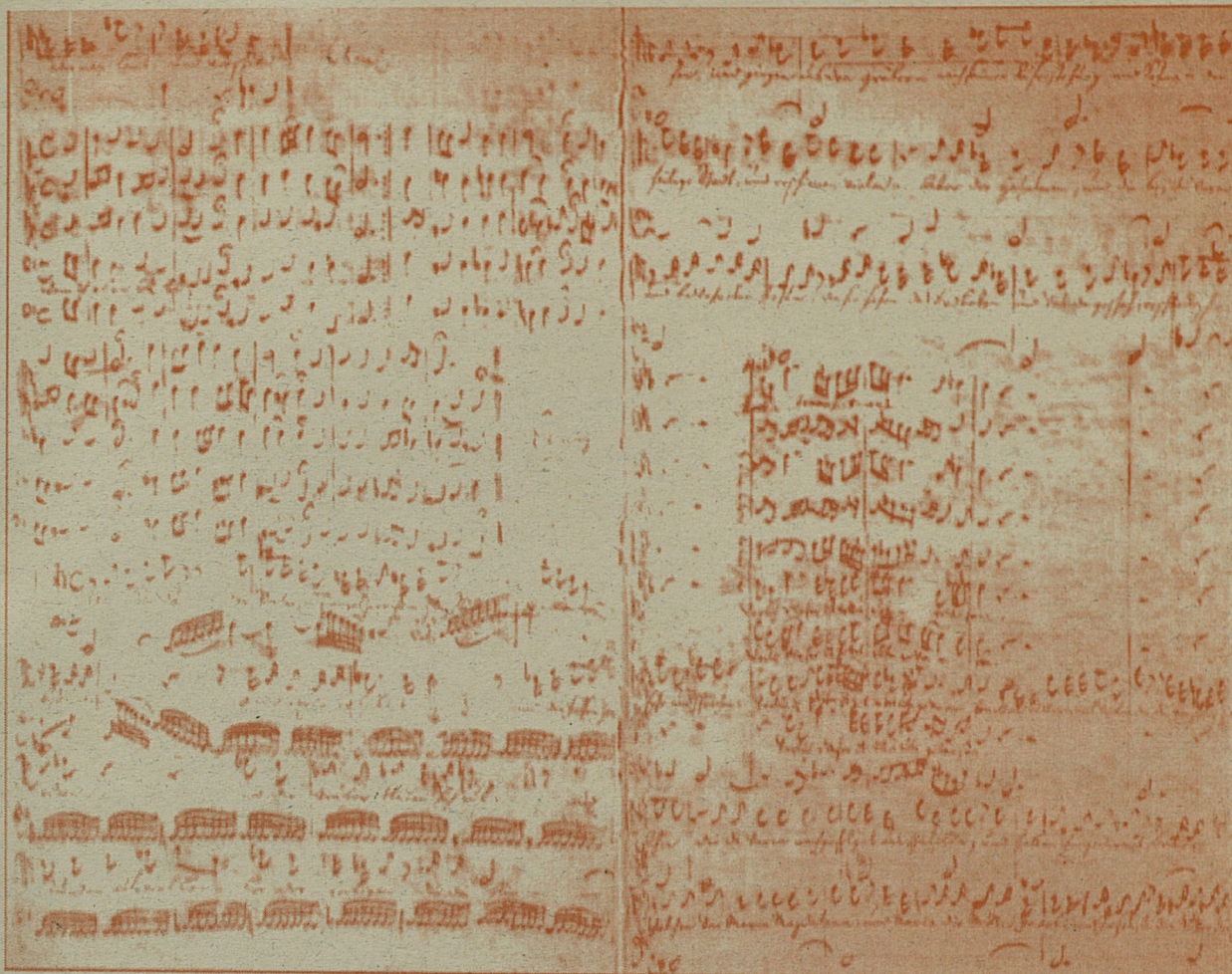
Introduïm l'oient en el programa INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX", amb tres grans mestres de la història musical: **Bach**, **Beethoven** i **Wagner**.

Aquesta audició introductòria amb obres tan àmplies com la *"Passió segons Sant Mateu"*, la *"Missa Solemnis"*, i el *"Capvespre dels Déus"*, a primera vista pot parèixer poc adequada per l'iniciat a la música. Realment són obres de gran magnitud que per la seva total captació requereixen un nivell musical bastant consolidat. No obstant això, hem comprovat que la selecció fragmentada de certs passatges constituïx un impacte musical molt positiu, i que cala immediatament en la psicologia-musical de l'oient. Tres situacions musicals molt diferents i que contenen l'espurna genial dels seus autors.

Introducimos al oyente en el programa INICIACIÓ A LA MÚSICA DE "BACH AL SEGLE XX", con tres grandes maestros de la historia musical: **Bach**, **Beethoven** y **Wagner**.

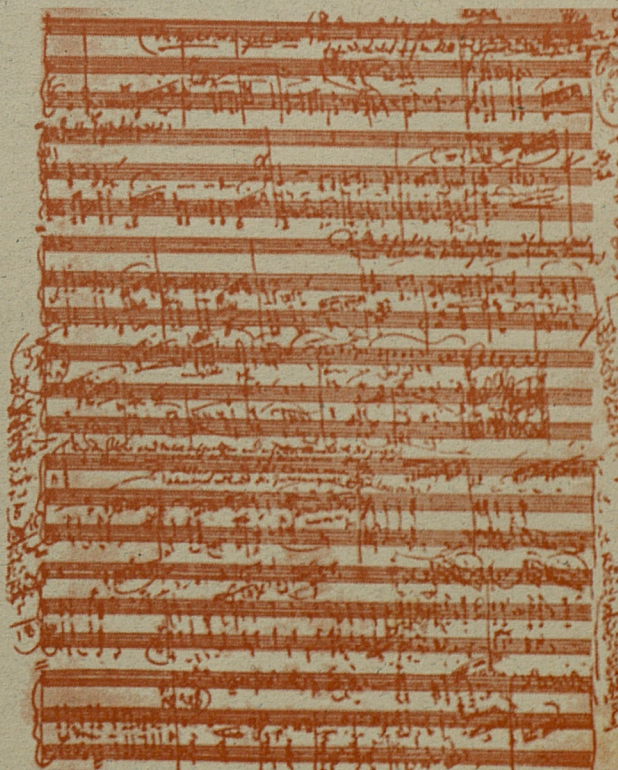
Esta audición introductoria con obras tan amplias, como son la *"Pasión según San Mateo"*, la *"Missa Solemnis"* y el *"Crepúsculo de los Dioses"*, a primera vista puede parecer poco adecuada para el iniciado a la música. Realmente son obras de gran magnitud que para su total captación requieren un nivel musical bastante consolidado. No obstante, hemos comprobado que la selección fragmentada de ciertos pasajes constituye un impacto musical muy positivo, y que cala de inmediato en la psicología-musical del oyente. Tres situaciones musicales muy distintas y que contienen la chispa genial de sus autores.

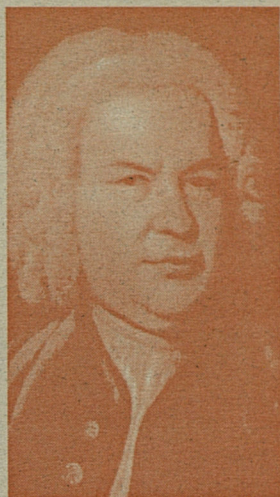
Fragment de la partitura original de la "*Passió segons Sant Mateu*"

Partitura autògrafa
de la 1ª pàgina de la "*Missa Solemnis*"

Esbós per a orquestra
de la "*Marxa fúnebre de Siegfried*"

"L'obra completa de Bach pot considerar-se com la exègesi tal vegada més profunda de l'obra de Déu"

G. Birkner

"La obra entera de Bach puede considerarse como la exégesis quizá más profunda de la obra de Dios"

A la seva joventut desenvolupa les seves aspiracions musicals impregnat amb la sòlida tradició musical protestant d'Alemanya del nord. El seu afany d'aprendre transcorre entre polsegosos manuscrits i freqüents viatges que aprofita per conèixer les obres dels coralistes alemanys i considerables autors de la forma musical italiana i francesa.

Bach analitza els grans mestres i consolida la seva pròpia personalitat com a creador. Adquireix també un coneixement profund en la tradició i l'art de la construcció de l'orgue.

Genial organista i clavecinista, sap aprofitar les possibilitats creatives que pot obtenir amb l'instrument; sens dubte, el teclat va constituir la seva íntima eina per a edificar la majoria dels seus projectes creatius.

A la seva època no era freqüent disposar de música impresa, i es diu que, motivat pel seu afany de trobar altres dimensions, recorre a peu un llarg camí des de Arnstadt fins Lübeck. Escolta a l'orgue les interpretacions i improvisacions del gran **Buxtehude**. La riquesa d'inspiració, les llibertats harmòniques i l'estil polifònic del vell Mestre, varen impressionar i influir el jove compositor.

Amb el temps, **Bach** transforma i fon els seus coneixaments en un caudal d'obres mestres impregnades de bellesa i esperit. Les seves estructures musicals neixen d'una extraordinària intuïció i posseeixen un món sonor de gran riquesa contrapuntística.

El geni de **Bach** germina nous processos harmònics i amplia gammes cromàtiques. Especialista en minuositats artesanals aconsegueix una estructuració musical prodigiosa, infonent a l'auditor una sensació d'equilibri espiritual.

Cal destacar entre les seves obres la seva fecunda producció per a orgue, clavecí, i cantates corals, la "Passió segons Sant Joan", "Passió segons Sant Mateu", la "Missa en Si Menor", "L'Oratori de Nadal", els quaranta-vuit preludis i fugues que constitueixen el seu "Clave ben Temperat", les "Variacions Goldberg", els "Sis Concerts de Brandenburg" i per acabar "L'Art de la Fuga", culminació del domini constructiu musical de **Bach**.

El seu art corona una època de la història musical i dona pas a les noves formes d'expressió, els sentiments i la llibertat individual. Aquesta evolució artística la contemplem a finals del segle XVIII amb el "classicisme vienès" en l'obra de **Haydn**, **Mozart** i **Beethoven**.

En su juventud desarrolla sus aspiraciones musicales impregnado con la sólida tradición musical protestante de Alemania del Norte. Su afán de aprender transcurre entre polvorientos manuscritos y frecuentes viajes que aprovecha para conocer las obras de los coralistas alemanes y considerables autores de la forma musical italiana y francesa.

Bach analiza los grandes Maestros y consolida su propia personalidad como creador. Adquiere también un conocimiento profundo en la tradición y el arte de la construcción del órgano.

Genial organista y clavecinista, sabe aprovechar las posibilidades creativas que puede obtener con el instrumento; sin duda, el teclado constituyó su íntima herramienta para edificar la mayoría de sus proyectos creativos.

En su época no era frecuente disponer de música impresa, y se dice que, motivado por su afán de encontrar otras dimensiones, recorre a pie un largo camino desde Arnstadt hasta Lübeck. Escucha al órgano las interpretaciones e improvisaciones del gran **Buxtehude**. La riqueza de inspiración, las libertades armónicas y el estilo polifónico del viejo Maestro, impresionaron e influyeron al joven compositor.

Con el tiempo, **Bach** transforma y funde sus conocimientos en un caudal de obras maestras impregnadas de belleza y espíritu. Sus estructuras musicales nacen de una extraordinaria intuición y poseen un mundo sonoro de gran riqueza contrapuntística.

El genio de **Bach** germina nuevos procesos armónicos y amplía gamas cromáticas. Especialista en minuocidades artesanales consigue una estructuración musical prodigiosa, infundiendo al auditor una sensación de equilibrio espiritual.

Cabe destacar entre sus obras su fecunda producción para órgano, clave y cantatas corales, la "*Pasión según San Juan*", la "*Pasión según San Mateo*", la "*Misa en Si menor*", el "*Oratorio de Navidad*", los cuarenta y ocho preludios y fugas que constituyen su "*Clave Bien Temperado*", las "*Variaciones Goldberg*", los "*Seis conciertos de Brandenburgo*" y por último "*El arte de la Fuga*", culminación del dominio constructivo musical de **Bach**.

Su arte corona una época de la Historia Musical y da paso a las nuevas formas de expresión, los sentimientos y la libertad individual. Esta evolución artística la contemplamos a finales del siglo XVIII con el "*clasicismo vienés*" en la obra de **Haydn**, **Mozart** y **Beethoven**.

PASSIÓ SEGONS SANT MATEU-33. Duo i Doble cor (soprano, contralt i els creients)-

La "*Passió segons Sant Mateu*", és un dels cims de l'art de **Bach**. L'obra està basada en la *Passió del Senyor*, segons el relat de l'*Evangelí de Sant Mateu*.

En vida de **Bach**, es diu que solament es va interpretar una vegada, el *Divendres Sant* de 1729, i va quedar oblidada fins que el jove compositor **Mendelssohn** la dirigí cent anys després a Berlín.

L'obra està escrita per a solistes, doble cor, dos orgues, clavecí i dues orquestres. Per aconseguir una representació més àmplia i original, **Bach** concep la separació dels dos grups del cor i de l'orquestra, i els col·loca en diferents tribunes. Recorda els procediments de "policoralitat" utilitzats abans a la **Basílica de Sant Marc** de Venècia.

El simbolisme a l'obra de **Bach** és fascinant i a la "*Passió segons Sant Mateu*" dóna molta importància a aquest aspecte, i aconsegueix tonalitats que descriuen els texts d'una forma realista o simbòlica, com per exemple quan el gall canta tres vegades, i quan tremola la terra. Utilitza genialment el poder de la música per donar expressió a les seves idees, amb un domini musical que constitueix un exemple de la complexitat i profunditat del seu pensament.

El número 33 de la "*Passió segons Sant Mateu*", constitueix un clar exemple de les qualitats artístiques i creatives esmentades. Ja des de l'inici del fragment musical apunten les dues línies temàtiques que constitueixen l'eix dramàtic-expresiu del num. 33, la línia sinuosa que amb reiteració varen interpretar a l'uníson les cordes -motiu obsessiu que es prolongarà durant els seixanta-quatre compasos del duo- i el tema desgranat com un subtil i dolorós toc d'alarma, primer pel vent (oboes/flautes) i que prèst serà reprès pel duo vocal (soprano i contralt). Contra aquesta textura sonora prenyada de fondària dolorosa, ressalten els atacs contrastants de tres breus intervencions del cor i orquestra segons, que com un crit desgarrador clamen el vers "*Fora! Fora! No el lligueu!*". El número desemboca sense interrupció a una secció conclusiva de mètrica i temps ostensiblement més vius i a on els dos cors configuren una densa i expressiva estructura fugada.

Aquest pasatge musical conte els següent text:

Duo. *Mireu Jesús: ja se l'emporten!*
O dol greu!
De tristor els estels es fonen
en el cel quan l'empresonen.
Ja el porten pres;
les mans lligades.

Cor. *Fora! Fora! No el lligueu!*
Dissort! El llamp i el tro s'han fos.
O cel! Bada't!
O Infern! ¿Com no s'obre arborada ta
gola?
Abrasa, esclafa, trosseja, esmicola!
irat, bramulant,
el pèrfid deixeble
de sang sedejant.

La "*Pasión según San Mateo*" es una de las cimas del arte de **Bach**. La obra está basada sobre la *Pasión del Señor*, según el relato en el *Evangelio de San Mateo*.

En vida de **Bach**, se dice que solo se interpretó una vez, el *Viernes Santo* de 1729, quedando en el olvido, hasta que el joven compositor **Mendelssohn** la dirigió cien años después en Berlín.

La obra está escrita para solistas, doble coro, dos órganos, clave y dos orquestas. Para conseguir una representación más amplia y original, **Bach** concibe el hecho de separar los dos grupos del coro y de la orquesta, y los coloca en diferentes tribunas. Recuerda los procedimientos de "policoralidad" utilizados antes en la **Basílica de San Marcos** de Venecia.

El simbolismo en la obra de **Bach** es fascinante y en la "*Pasión según San Mateo*" da mucha importancia a este aspecto, y consigue tonalidades que describen los textos de una forma realista o simbólica, como por ejemplo cuando el gallo canta tres veces, y cuando tiembla la tierra. Utiliza genialmente el poder de la música para dar expresión a sus ideas, con un dominio musical que constituye un ejemplo de la complejidad y profundidad de su pensamiento.

El número 33 de la "*Pasión según San Mateo*", constituye un claro ejemplo de las cualidades artísticas y creativas citadas. Ya desde el inicio del fragmento musical apuntan las dos líneas temáticas que constituirán los ejes dramático-expresivos del nº 33 la línea sinuosa que con reiteración interpretaron al unísono las cuerdas -motivo obsesivo que se prolongará durante los sesenta y cuatro compases del dúo- y el tema desgranado como un sutil y doloroso toque de alarma, primero por el viento (oboes/flautas) y que pronto será retomado por el dúo vocal (soprano y contralto). Contra esta textura sonora preñada de hondura dolorosa resaltan los ataques contrastantes de tres breves intervenciones del coro y orquesta segundos, que como un grito desgarrador claman el verso "Deteneos, deteneos, no os lo lleveis". El número desemboca sin interrupción en una sección conclusiva de métrica y tiempo obstensiblemente más vivos y donde los dos coros configuran una densa y expresiva estructura fugada.

PRINCIPALS OBRES DE *JOHAN SEBASTIAN BACH*

MUSICA VOCAL

PROFANA

- "*Cantata de la caça*" (1716)
- "*Aeolus*" (1727)
- "*Cantata nupcial*" (1728)
- "*Phoebus und Pan*" (1732)
- "*Cantata del cafè*" (1732)
- "*Cantata d'Hercules*" (1737)
- "*Cantata burlesca*"
- "*Cantata italiana*" (1735)
- "*Lieder*" àries.

RELIGIOSA

- Prop de dues-centes cantatas
- Vuit Motets de 4 a 8 veus (1723-1734)
- "*Missa en Si Menor*" (1733-1740)
- Fragments de Misses (fa, la, sol, etc...)
- "*Magnificat*" (1732)
- "*Passió segons Sant Joan*" (1723-1740)
- "*Passió segons Sant Mateu*" (1729)
- "*Oratori de Nadal*" (1734)
- Unes dues-centes harmonitzacions de corals

OBRES PER A INSTRUMENTS DE TECLAT

ORGUE

- Sis sonates (1727)
- Vint preludis i fugues
- Quatre fantasies i fugues
- Quatre tocatas i fugues
- Vuit petits preludis i fugues
- Fantasies, preludis, fugues independents, trios, "canzone", "Alla breve", pastorals, sis concerts
- "*Orgelbüchlein*" ("Petit llibre de l'orgue"): quaranta-cinc corals (1708-1717)
- Sis transcripcions de corals (1746)
- Devuit corals anomenats "de Leipzig" (1708-1749)
- Devuit corals anomenats "Del Dogma" (1739)
- Setanta corals diverses
- Quatre partites
- "*Variacions canòniques sobre un coral nadalenc*" (1746-1747)

CLAVICORDI I CLAVECÍ

Trenta invencions i "sinfonie" (1720-1723)

Sis suits franceses (1722)

Sis suits angleses (1722)

Sis partites (1726-1731)

Obertura i partita en si menor (1734)

Primer llibre del "Clavecí ben temperat" (1722)

Segon llibre del "Clavecí ben temperat" (1744)

Quatre duets (1739)

"*Fantasia cromàtica i fuga*" (1730)

"*Concert italià*" (1734)

Cinc sonates

Setze concerts

"*Variacions Goldberg*" (1742)

Set tocatas (1710-1720)

Peces diverses: fugues, petits preludis, fantasies, partites, àries amb variacions, capritxos, preludis, suites.

MÚSICA INSTRUMENTAL

PER A SOLISTES

Llaüt: Dues suites

Violí: Sis partites i sonates (1720),

Sis sonates per a clavecí i violí (1720),

Sonates per a violí i baix continu, sonates per a dos violins i baix continu.

Violoncel: sis suites (1720)

Viola: tres sonates (1720)

Flauta: Una sonata per a flauta sola, tres sonates per a flauta i clavecí, tres sonates per a flauta i baix continu, una sonata per a dos flautas i baix continu, una sonata per a flauta, violí i baix continu.

PER A ORQUESTRA I SOLISTES

Concerts: Dos per a violí i orquestra, un per a dos violins y orquestra, etc.

"*Sis concerts de Brandenburg*" (1721)

Set concerts per a clavecí i orquestra, concerts per a dos, tres i quatre clavecins.

Quatre obertures o suites (1721 - 1727 - 1736)

MÚSICA I TEORIA

"*L'Ofrena Musical*" (1714)

"*L'Art de la Fuga*" (1749 - 1750)

*"Darrera Johan Sebastian Bach
hi ha una altra cimera:
Beethoven.
Va fer música
una monstruosa quantitat
d'intel·ligència,
que a nosaltres mateixos
ens omple avui encara ara
d'astorament..."*

Iannis Xenakis

*"Tras Johan Sebastian Bach
hay otra cumbre:
Beethoven.
Hizo música
una monstruosa cantidad
de inteligencia,
que a nosotros mismos
nos llena hoy todavía
de asombro...."*

Les obres del darrer període de **Beethoven** irradien un món sonor de intensa energia provocant esdeveniments mentals que activen la nostra imaginació en un ordre transcendental.

Aquestes joies de l'art musical inauguren unes perspectives expressives que arriben fins els nostres dies. El geni beethovenià fa tambalejar els ciments que des de **Bach** al clasicisme havien sostingut un edifici musical aparentment inamovible.

"D'ara endavant, qualsevol mestre de talla superior, haurà de començar de zero; la música ja no podrà descansar en seguretats adquirides". (Giulio Confalonieri)

La majoria dels compositors actuals es troben davant aquest fet històric-musical esmentat, provocat per **Beethoven**, i que demostra la vigència del Mestre en la música del nostre temps.

Beethoven va ser un innovador i va dur l'art de la música instrumental a unes cotes molt altes. Obre el camí als futurs mestres simfònics: **Schubert**, **Schumann**, **Listz**, **Wagner**, **Berlioz**, **Brahms**, **Bruckner**, i anuncia el que finalment es va conèixer com "expressionisme", duit a les màximes conseqüències per l'anomenada "Escola de Viena", **Schönberg**, **Webern** i **Berg**.

Analitzant algunes partitures del gran músic de Bonn, podem observar la importància que dona al joc de timbres dels instruments, que li comporta un domini magistral de la orquestra. L'equilibri clàssic-poètic de la *quarta simfonia*, el primer moviment de la *quinta* i *novena simfonia*, el conjunt instrumental de la *setena*, entre altres creacions, constitueixen un alard de sorprenents textures. **Beethoven** realitza un canvi transcendental en l'harmonia del seu temps, que va ajudar tant al Tractat d'orquestració de **Berlioz** i **Rimski Korsakov**.

A les composicions de teclat, **Beethoven** analitza l'herència del venerable **Bach**, i es nutreix de les innovacions de **Haydn** i **Mozart**. En conseqüència, a les seves darreres sonates desenvolupa noves dimensions pianístiques. La seva "*Grosse Sonate für das Hammerklavier*", juntament amb la "*Sonata en Si Menor*" de **Liszt**, constitueixen l'exemple més alt d'aquest gènere de composició.

Sord, replegat cap al seu interior, explora les profunditats de l'art dels sons, amb la seva portentosa "*Missa Solemnis*", i els seus darrers quartets de corda, obre les portes del futur.

Per concloure citam un escrit de **Joseph Schmidt-Görg**:

"En Beethoven, l'home i l'artista formen una unitat indissoluble. El treball sense descans amb ell

mateix es reflecteix en l'actitut ètica fonamental de les seves obres. En aquestes crida a la lluita pels seus elevats ideals: en pro d'allò bo i d'allò bell, de la llibertat i d'una noble humanitat. I, tanmateix a la seva música no es descriu a ell mateix, no es plany el seu propi sofriment. Per damunt d'allò personal col·loca la seva gran missió: anunciar la força unitiva de l'alegria, la humilitat davant els ordres eterns".

●

Las obras del último período de **Beethoven** irradian un mundo sonoro de intensa energía, provocando acontecimientos mentales que activan nuestra imaginación en un orden transcendental.

Estas joyas del arte musical inauguran unas perspectivas expresivas que llegan hasta nuestros días. El genio beethoveniano hace tambalear los cimientos que desde **Bach** al clasicismo habían sostenido un edificio musical aparentemente inamovible.

"En adelante, cualquier maestro de talla superior, deberá empezar de cero, la música ya no podrá descansar en seguridades adquiridas". (Giulio Confalonieri)

La mayoría de los compositores actuales se enfrentan ante este hecho histórico- musical citado anteriormente, que provocó **Beethoven** y que demuestra la vigencia del Maestro en la música de nuestro tiempo.

Beethoven fue un innovador y llevó el arte de la música instrumental a unas cotas muy altas. Abrió el camino de los futuros maestros sinfónicos: **Schubert**, **Shumann**, **Liszt**, **Wagner**, **Berlioz**, **Brahms**, **Bruckner**, y anuncia lo que finalmente se conoció como el "expresionismo"; llevado a sus máximas consecuencias por la denominada "Escuela de Viena", **Schönberg**, **Webern** y **Berg**.

Analizando algunas partituras del gran músico de Bonn, observamos la importancia que da al juego de timbres de los instrumentos, que le conlleva a un dominio magistral de la orquesta. El equilibrio clásico-poético de la *cuarta sinfonía*, el primer movimiento de la *quinta* y *novena sinfonía*, el conjunto instrumental de la *séptima*, entre otras creaciones, constituyen un alarde de sorprendentes texturas. **Beethoven** realiza un cambio transcendental en la armonía de su tiempo, y que tanto ayudó al tratado de orquestación de **Berlioz** y **Rimski Korsakov**.

En las composiciones de teclado, **Beethoven** analiza la herencia del venerable **Bach**, y se nutre de las innovaciones de **Haydn** y **Mozart**. En consecuencia, en sus últimas sonatas desarrolla nuevas dimensiones pianísticas. Su "*Grosse Sonate für das Hammerklavier*", junto con la "*Sonata en Si menor*" de **Liszt**, constituyen el ejemplo más alto en este género de composición.

Sordo, replegado hacia su interior, explora las profundidades del arte de los sonidos. Con su portentosa "*Missa Solemnis*" y sus últimos cuartetos de cuerda, abre las puertas del futuro.

Para concluir citamos un escrito de **Joseph Schmidt-Görg**:

"En Beethoven, el hombre y el artista forman una unidad indisoluble. El trabajo sin descanso consigo mismo se refleja en la actitud ética fundamental de sus obras. En ellas llama a la lucha por sus elevados ideales: en pro de lo bueno y de lo bello, de la libertad y de una noble humanidad. Y sin embargo, en su música no se describe a sí mismo, no se lamenta sobre su propio sufrimiento. Por encima de lo personal coloca su gran misión: anunciar la fuerza unitiva de la alegría, la humildad ante los órdenes eternos."

MISSA SOLEMNIS, en Re Major, Op. 123 – AGNUS DEI – Dona nobis Pacem-

La "Missa Solemnis" de **Beethoven**, juntament amb la "Passió segons Sant Mateu" de **Bach**, i el "Rèquiem alemany" de **Brahms**, pot considerar-se una de les cimeres de la música universal, concebuda per a cor i orquestra.

Referint-nos a la seva estructura i duració, cal assenyalar que la missa s'excedeix dels límits autoritzats per l'Església. **Beethoven** no era practicant assidu del catolicisme, i en conseqüència va concebre una obra que es va decantar del caràcter litúrgic convencional del seu temps. No obstant això, va impregnar la "Missa Solemnis" d'un profund sentiment humà i religiós i conferí a l'obra una gran intensitat dramàtica i espiritual.

Paul Bekker diu de la "Missa Solemnis":

"Es el més exaltat monument commemoratiu entre un home i Déu"

L'obra fou dedicada al seu amic i protector l'**Arxiduc Rodolf** d'Àustria, amb motiu del seu nomenament com a *Arquebisbe d'Olmütz*. La magnitud del projecte requeria al Mestre una gran concentració i una laboriosa tasca compositiva. La "Missa Solemnis" fou acabada tres anys després de la consagració del seu amic.

Beethoven va escriure la partitura en un període molt dificultós de la seva vida. Tenia cinquanta anys, els seus problemes econòmics no es resolien i la seva sordesa quasi total, avançava implacablement. Es va haver d'enfrontar, endemés, a certs músics rutinaris del seu temps, i suportar les censures eclesiàstiques, que el conceptuaven com un lliurepensador i anàrquic empedreït i arribaren al disbarat de qualificar la seva "Missa Solemnis" de "missa negra".

La plantilla orquestral i coral és bastant àmplia, composta per la següent instrumentació: 2 flautes, 2 oboes, 2 clarinets, 2 fagots, 2 trompetes, 2 timbals, 1 contra-fagot, 4 trompes, 3 trombons, el quartet de cordes i orgue *ad libitum*, per reforçar els baixos.

La part vocal està formada per un cor a sis veus, tractat a mode de quartet d'orquestra, i un grup solista integrat per *soprano, contralt, tenor i baix*. Cada veu del grup solista té la seva expressió independent, dins l'estil polifònic.

Consta de cinc parts: **KIRIE - GLORIA**: Gloria in excelsis Deo. Qui Tollis, Quoniam tu solus Sanctus - **CREDO**: Credo in unum Deum, et incarnatus est, et resurrexit - **SANTUS**: Benedictus - **AGNUS DEI**: Agnus Dei, Dona nobis Pacem.

L'execució de la "Missa Solemnis" és laboriosa, i requereix solistes de gran altura. Alguns motius confiats a la soprano i contralt són difícils d'interpretar, i li valgué a **Beethoven** el qualificatiu de "tirà de les veus". També els passatges extrems que canten les sopranos en la "Gran Fuga del Credo", en el seu temps varen ésser qualificats d'impossibles.

La temàtica de l'*Agnus Dei* s'inicia amb el baix i el cor masculí, evocant profundament el perdó diví. En el conjunt coral-orquestral i els solistes, crea un clima de sublim sentiment cap a **Déu**.

En el "Dona nobis Pacem" infon una atmosfera contemplativa que contrasta amb certs passatges d'enorme tensió suportats pels instruments de corda, la trompeteria i els timbals, arribant a extrems sonors amb increïbles troballes expressives. Els angoixosos recitatius dels solistes realitzen un joc de veus de gran riquesa polifònica.

En aquesta part de la Missa, sembla fer recordar les guerres que amenaçaven Europa, pensaments turbulents que combina amb sentiments de pau espiritual i que en definitiva és el que significa el "*Dona nobis pacem*".

Beethoven especifica als seus escrits: "*Pregària per a invocar la pau interior i exterior*".

Beethoven rep el reconeixement eclesiàstic -en el nostre segle- quan es va interpretar per primera vegada al **Vaticà** la seva "*Missa Solemnis*", presidida pel **Papa**. L'acte va esser transmès en directe pels més importants canals de ràdio i televisió de tot el món.

La "*Missa Solemnis*" de **Beethoven**, junto con "*La pasión según San Mateo*" de **Bach** y el "*Requiem alemán*" de **Brahms**, puede considerarse una de las cumbres de la música universal concebida para coro y orquesta.

Refiriendonos a su estructura y duración, es preciso señalar que la misa se excede de los límites autorizados por la *Iglesia*. **Beethoven** no era practicante asiduo del catolicismo, y en consecuencia concibió una obra que se apartó del carácter litúrgico convencional de su tiempo. No obstante, impregnó a la "*Missa Solemnis*" de un profundo sentimiento humano y religioso, confiriendo a la obra una gran intensidad dramática y espiritual.

Paul Bekker, dijo de la "*Missa Solemnis*":

"*Es el más exaltado monumento conmemorativo entre un hombre y Dios*".

La obra fue dedicada a su amigo y protector el **Archiduque Rodolfo** de Austria, con motivo de su nombramiento como *Arzobispo de Olmütz*. La magnitud del proyecto requería al Maestro una gran concentración y una laboriosa tarea compositiva. La "*Missa Solemnis*" fue terminada tres años después de la consagración de su amigo.

Beethoven escribió la partitura en un período muy difícil de su vida. Tenía cincuenta años, sus problemáticas económicas no se solucionaban y su sordera casi total, avanzaba implacablemente. Tuvo que enfrentarse además, a ciertos músicos rutinarios de su tiempo, y soportar las censuras eclesiásticas, que le conceptuaban como un libre pensador y anárquico empedernido, llegando al dispartate de calificar su "*Missa Solemnis*" de "*misa negra*".

La plantilla orquestal y coral es bastante amplia, componiendo la siguiente instrumentación: 2 flautas, 2 oboes, 2 clarinetes, 2 fagotes, 2 trompetas, 2 timbales 1 contrafagot, 4 trompas, 3 trombones, el cuarteto de cuerdas y organo *ad libitum*, para reforzar los bajos.

La parte vocal está formada por un coro a seis voces, tratado a modo de cuarteto de orquesta, y un grupo solista integrado por *Soprano, Contralto, Tenor y Bajo*. Cada voz del grupo solista tiene su expresión independiente, dentro del estilo polifónico.

Consta de cinco partes: *KYRIE - GLORIA: Gloria in excelsis Deo, Qui Tollis, Quoniam tu solus Sanctus - CREDO: Credo in unum Deum, et incarnatus est, et resurrexit - SANCTUS: Benedictus - AGNUS DEI: Agnus Dei, Dona nobis pacem.*

La ejecución de la "*Missa Solemnis*" es laboriosa, y requiere solistas de gran altura. Algunos motivos confiados a la Soprano y Contralto, son difíciles de interpretar, y le valió a **Beethoven** el calificativo de "tirano de las voces". También los pasajes extremos que cantan las Sopranos en la "*Gran Fuga del Credo*", en su tiempo, fueron calificados de imposibles.

La temática del "*Agnus Dei*" se inicia con el Bajo y el Coro masculino, evocando profundamente el perdón divino. Con el conjunto coral-orquestal y los solistas, crea un clima de sublime sentimiento hacia **Dios**. En el "*Dona nobis pacem*" infunde una atmósfera contemplativa que contrasta con ciertos pasajes de enorme tensión apoyados por los instrumentos de cuerda, la trompetería y timbales, alcanzando extremos sonoros con increíbles hallazgos expresivos. Los angustiosos recitativos de los solistas realizan un juego de voces de gran riqueza polifónica.

En esta parte de la *Misa*, parece recordar las guerras que amenazaban Europa, pensamientos turbulentos que combina con sentimientos de paz espiritual y que en definitiva es lo que significa el "*Dona nobis pacem*".

Beethoven especifica en sus escritos: "*Plegaria para invocar la paz interior y exterior*".

Beethoven recibe el reconocimiento eclesiástico -en nuestro siglo- cuando se interpretó por primera vez en el **Vaticano** su "*Missa Solemnis*", presidida por el **Papa**. El acto fue transmitido en directo por los más importantes canales de radio y televisión de todo el mundo.

PRINCIPALS OBRES DE *LUDWIG VAN BEETHOVEN*

ORQUESTRA

Simfonia núm. 1, en do major Op. 21 (1799)
" núm. 2, en re major Op. 36 (1802)
" núm. 3, en mi bemoll major "Heroica" Op. 55 (1803)
" núm. 4, en si bemoll major Op. 60 (1806)
" núm. 5, en do menor Op. 67 (1805 - 1807)
" núm. 6, en fa major "Pastoral" Op. 68 (1807 - 1808)
" núm. 7, en la major Op. 92 (1812)
" núm. 8, en fa major Op. 93 (1812)
" núm. 9, en re menor "Coral" Op. 125 (1817 - 1823)

Concert per a piano núm. 1, en do major Op. 15 (1797)
" " " " núm. 2, en si bemoll major Op. 19 (1795 i revisat en 1798)
" " " " núm. 3, en do menor Op. 37 (1800)
" " " " núm. 4, en sol major Op. 58 (1805 - 1806)
" " " " núm. 5, en mi bemoll major "Emperador" Op. 73 (1809)

Concert per a violí, en re major Op. 61 (1806)

Triple concert per a piano, violí i violoncel, en do major Op. 56 (1804 - 1805)

Romança per a violí, en fa major Op. 50 (1802)

Romança per a violí, en sol major Op. 40 (1803)

Fantasia per a piano, orquestra i cors, Op. 80 (1808) - El tema de les variacions pertany a la cançó de **Beethoven** "Genenbiele"

MÚSICA DE CAMBRA

Sis quartets de corda, Op. 18 (1798 - 1800)

Tres quartets de corda, Op. 59 "Rasumovsky" (1806)

Quartet de corda núm. 10, Op. 74 en mi bemoll (1810)
" " " núm. 11, en fa major Op. 95 (1810)
" " " núm. 12, en mi bemoll major Op. 127 (1824)
" " " núm. 13, en si bemoll major Op. 130 (1826)
" " " núm. 14, en do sostingut menor Op. 131 (1826)
" " " núm. 15, en la menor Op. 132 (1825)
" " " núm. 16, en fa major Op. 135 (1826)

Gran fuga per a quartet de corda, en si bemoll Op. 133 (1827)

Septimino per a clarinet, trompa, fagot, violí, viola, cello i contrabaix, en mi bemoll major Op. 20 (1799 - 1800)

Tres trios de corda, Op. 9 (1797)

Quintet de corda, en do major Op. 29 (1801)
“ ” ” en do menor Op. 104 (1817)

Trío per a piano, violí i cel.lo, en re major (1785 - 1795)

Trío núm. 7 per a piano, violí i cel.lo, en si bemoll major Op 97 “Arxiduc” (1811)

Tres Sonatas per a violí i piano, Op. 12 (1789)

Sonata per a violí i piano, en fa major Op. 24 “La Primavera” (1801)
“ ” ” ” ” ” en sol major Op. 96 (1812)
“ ” ” ” ” ” núm. 9 “Kreutzer” en la major (1803)

Sonata per a violoncel i piano, en la major Op. 69 (1809)
“ ” ” ” ” ” núm. 5”, Op. 102, núm. 2 en re major (1815)

PIANO

Sonata núm. 7, en re major Op. 10, núm..3 (1796 - 1798)
“ núm. 8, en do menor Op. 13 “Patetica” (1798)
“ núm. 12, en la bemoll major Op. 26 “Marxa Fúnebre” (1801)
“ núm. 14, en do sostingut menor Op. 27 “Clar de Lluna” (1801)
“ núm. 15, en re menor Op. 28 “Pastoral” (1801)
“ núm. 17, en re menor Op. 31, núm. 2 “La Tempesta” (1802)
“ núm. 18, en mi bemoll major Op. 31, núm. 3 (1802)
“ núm. 21, en do major Op.53 “Waldestein” (1804)
“ núm. 23, en fa menor Op. 57 “Appassionata” (1804)
“ núm. 26, en mi bemoll major Op. 81 “Els adéus” (1809)
“ núm. 27, en mi menor Op. 90 (1814)
“ núm. 28, en la major Op. 101 (1816)
“ núm. 29, en si bemoll major Op. 106 “Hammerklavier” (1818)
“ núm. 30, en mi major Op. 109 (1820)
“ núm. 31, en la bemoll major Op. 110 (1821)
“ núm. 32, en do major Op. 111 (1822)

33 *Variacions sobre un vals de Diabelli*, en do major Op. 120 (1823)

La obra pianística de **Beethoven** és extensa i produeix altres obres que abracen diversos estils: *rondós, minuets, bagatel·les, 23 col·leccions de variacions, escoceses, poloneses, marxes, preludis*, etc., i diverses obres per a piano a quatre mans.

MÚSICA ESCÈNICA I OBERTURES

Egmont (Goethe) per a veu i orquestra Op. 84 (1810)

Les ruïnes d'Atenes (Kotzbue) Op. 113 (1811)

Obetura a Coroliano de Collin Op. 62 (1807)

Obertura “*Leonora*” núm. 3 en do major Op 72 b (1806)

ORATORIS

Crist a la muntanya de les oliveres, Op. 85 (1802)

MÚSICA DE BALLET

Les criatures de Prometeu, Op. 43 (1800)

ÒPERES

Fidelio (o "*L'amor conjugal*"), tres actes Op. 72 (1803 - 1805)

MÚSICA RELIGIOSA

Missa, en do major Op. 86 (1807)

Missa en re major Op. 123 "*Missa Solemnis*" (1818 - 1823)

CANÇONS PER A VEU I PIANO (LIEDER)

Adelaide, Op. 46 (1795)

Sis cançons, op. 48 (Gellert) (1803)

Sis lieder de Goethe, Op. 75 (1819)

A l'estimada llunyana, Op. 98 (1816)

En **Beethoven** és sorprenent la diversitat d'obres considerades secundàries que s'engloben en els següents apartats:

ALTRES OBRES ORQUESTRALS:

Danses alemanyes, minuets, ländler, contradanses, obertures, rondós, etc...

OBRES CORALS AMB ORQUESTRA

Cantates, marxes i cors, etc..

OBRES CORALS "A CAPELLA" AMB ACOMPANYAMENT DE PIANO

Cantata campestre, Cantata d'aniversari, etc....

VEU I ORQUESTRA

"*Dues melodies*" (Goethe), escena "Ah Pérfid".

MÚSICA MILITAR PER A BANDA, CÀNONS, ARRANJAMENTS DE CANÇONS POPULARS, EXTENSOS GRUPS DE CANÇONS PER A VEU I PIANO (lieder).

Existeixen altres obres no incloses en el catàleg del propi **Beethoven**, que agafen un ampli repertori: *al·lemandes*, *rondinos*, *fugas*, *sonatines*. Diverses cançons populars: *irlandeses*, *galeses*, *escoceses*, *espanyoles*, *ruses*, *tirolese*s, *venecianes*, *portugueses*, etc...

*"Wagner crea un clima
orquestral absolutament únic,
produeix música embriagadora,
aniquiladora,
el "clima" de la qual, precisament
ha de submergir l'auditori
en un cert estat d'ànim
quasi fisiològic,
que el prepari per rebre
el missatge de les idees."*

Claude Ronstand

*"Wagner crea un clima
orquestral absolutamente único,
produce música embriagadora,
aniquiladora,
y cuyo "clima" precisamente
debe sumergir al auditorio
en cierto estado de ánimo,
casi fisiológico,
que le prepare para recibir
el mensaje de las ideas."*

Compositor autodidacte, des dels seus inicis ja estava immers en el món del teatre, llegint les obres de **Shakespeare** i els texts de tragèdies antigues que omplien la seva imaginació creadora. La seva ànima sensitiva el fa concebre la música sota l'exaltació del fet dramàtic, i escriu llibrets per a les seves pròpies òperes que nudreix de drames; històries llegendàries i antics mites.

El geni de **Wagner** va il·luminar dimensions musicals fins llavors desconegudes, que germinaren en el simfonisme de **Beethoven**. Explora a fons el cromatisme iniciat per **Liszt**, i amb les seves troballes confereix a l'harmonia una textura difuminada i ondulant. Desenvolupa l'esquema de la melodia contínua i consolida magistralment el "*leitmotiv*", que representa musicalment els símbols i personatges de l'escena. També aporta el concepte de "l'obra d'art total", que cerca la compenetració amb la música, la plàstica i altres arts.

El seu cant d'amor "*Tristany i Isolda*" i el seu solemne "*Parsifal*" constituïen la seva cúspide musical i trilla el camí del impressionisme culminat posteriorment per **Claude Debussy**.

Segons relata el Dr. **Fritz Gysi**, "*Wagner va infondre a les seves òperes, el mite i el símbol; la llegenda i el meravellós poder de la faula; l'amor a la natura; el nacionalisme i el culte a l'alliberament. "Tannhäuser" i "Lobengrin", que representen la darrera i més pura realització, tant pel text com per la música del romanticisme alemany, a l'òpera, varen neixen d'aquesta mentalitat fonament arrelada al surrealisme. Aquestes obres evidencien, a més fins quin punt quasi desapareix el problema dels text des del moment que el poeta i el músic són una sola i única persona*".

Amb **Richard Wagner**, l'òpera nacional germànica aconsegueix un lloc important a la història de la música alemanya i universal.

Entre les seves òperes destaquen "*Tannhäuser*", "*Lobengrin*" la tetralogia "*L'anell del Nibelung*": "*L'Or del Rin*" - "*La Valquiria*" - "*Siegfried*" - "*El Capvespre del Déu*", "*Tristany i Isolda*", "*Els mestres cantaires de Nüremberg*" i "*Parsifal*".

Wagner va projectar el gran **Festspielhaus de Bayreuth**, amb l'ajuda de subscripcions públiques i el mecenatge del rei **Lluís II de Baviera**.

Anualment es realitza aquest festival dedicat exclusivament a la representació de les seves

òperes. Per voluntat del mateix **Wagner**, i com a homenatge al seu admirat **Beethoven**, s'interpreta cada any la "*Novena Simfonia*".

Compositor autodidacta, que desde sus inicios ya estaba inmerso en el mundo del teatro leyendo las obras **Shakespeare** y los textos de tragedias antiguas que llenaban su imaginación creadora. Su alma sensitiva le hace concebir la música bajo la exaltación del hecho dramático, escribiendo libretos para sus propias óperas que nutre de dramas, historias legendarias y antiguos mitos.

El genio de **Wagner** iluminó dimensiones musicales hasta entonces desconocidas, que germinaron en el sinfonismo de **Beethoven**. Explora a fondo el cromatismo iniciado por **Liszt**, y con sus hallazgos confiere a la armonía una textura difuminada y ondulante. Desarrolla el esquema de la melodía continua y consolida magistralmente el "*leitmotiv*", que representa musicalmente los símbolos y personajes de la escena. Aporta también el concepto de "la obra de arte total", intentando la compenetración con la música, la plástica y otras artes.

Su canto de amor "*Tristán e Isolda*" y su solemne "*Parsifal*", constituyen su cúspide musical y trilla el camino del impresionismo culminado posteriormente por **Claude Debussy**.

Según relata el Dr. **Fritz Gysi**, "*Wagner infundió en sus óperas, el mito y el símbolo; la leyenda y el maravilloso poder de la fábula; el amor a la naturaleza; el nacionalismo y el culto a la liberación. 'Tannhäuser' y 'Lohengrin', que representan la última y más pura realización, tanto por el texto como por la música del romanticismo alemán, en la ópera, nacieron de esta mentalidad hondamente arraigada en el surrealismo. Estas obras evidencian, además hasta que punto casi desaparece el problema del texto desde el momento en que poeta y músico son una sola y única persona!*".

Con **Richard Wagner**, la ópera nacional germánica consigue un lugar importante en la historia de la música alemana y universal.

De entre sus óperas destacan "*Tannhäuser*", "*Lohengrin*", la Tetralogía "*El anillo de los nibelungos*": "*El oro del Rhin*" - "*La Walquiria*" - "*Sigfrido*" - "*El crepusculo de los dioses*", "*Tristan e Isolda*", "*Los Maestros Cantores de Nüremberg*" y "*Parsifal*".

Wagner proyectó el gran **Festspielhaus de Bayreuth**, con la ayuda de suscripciones públicas y el mecenazgo del rey **Luis II de Baviera**.

Anualmente se realiza este festival dedicado exclusivamente a la representación de sus óperas. Por voluntad del propio **Wagner**, y como homenaje a su admirado **Beethoven**, se interpreta cada año la "*Novena Sinfonía*".

EL CAPVESPRE DEL DÉUS -MARXA FÚNEBRE DE SIEGFRIED-

A l'any 1876 se inaugura el Teatre **Wagner** a Bayreuth, amb la representació de "*L'anell del Nibelung*", tetralogia que compren quatre parts: "*L'Or del Rin*", "*La Valquiria*", "*Siegfried*" i "*El capvespre dels Déus*".

Els principals personatges de la tetralogia, modelats per **Wagner**, pertanyen al poema llegendari "*Els Nibelungs*", de la mitologia alemanya del nord. De qualque manera, és l'equivalent al que varen ser per a Grècia els poemes homèrics, i per als francesos "*La cançó de Roland*".

L'argument de "*La Mort de Siegfried*" està situat a l'acte III, quadre I, escena II, "*Vall vora el Rin coberta de roques i de bosc*".

Es divideixen dos corbs i **Hagen** els assenyala demanant a **Siegfried** si sap què significa. **Siegfried** es gira per observar els ocells i en aquest moment **Hagen** aprofita per clavar-li la llança per l'esquena. **Siegfried** intenta protegir-se amb el seu escut sense aconseguir-ho. Cau moribund i dedica el seu darrer record a **Brünnhilde**. El seu cos és transportat pels vassalls sobre un escut al castell dels *Gibichungs*.

A la representació mentre es realitza el canvi de decorats de l'escena, l'orquestra interpreta la "*Marxa fúnebre de Siegfried*", una de les pàgines orquestrals més tràgiques de **Wagner**.

El conjunt orquestral està tractat magistralment, aconseguint amb els instruments de corda, metall i percussió, climes de gran intensitat expressiva.

La marxa és essencialment una oració fúnebre que evoca el tema dels **Walsas** i amb el "*leitmotiv*" fa recordar **Siegfried** i la seva mare **Siglinda**.

El text cantat a l'òpera en el moment de la mort de **Siegfried** és el següent:

GUNTHER

Què escolto?

(S'alcen dos corbs i fugen vers el Rin.)

HAGEN

*¿Comprens també
el que diuen els corbs?*

(Siegfried s'aixeca i girant-se d'esquena a Hagen, mira el vol dels corbs)

Criden ara ta mort!

(Clava la llança a l'esquena de Siegfried, Gunther i els vassalls es precipiten sobre Hagen. Siegfried branda enlaire el seu escut per llançar-lo a Hagen, però les forces l'abandonen i cau)

QUATRE VASSALLS

Hagen, què feres?

ALTRES DOS VASSALLS

Què has fet amb ell?

GUNTHER

Hagen, què has fet amb ell?

HAGEN

Vull venjança!

(Hagen es dirigeix al fons i desapareix. Gunther s'inclina vers Siegfried. Llarg silenci.)

SIEGFRIED

Brünnhilde!

Dona sublim!

Sóc jo, mira, desperta!

¿Qui ha tancat

els teus ulls avui?

Qui et dóna eix terrible dormir?.

L'heroi ve a tu,

et dóna un bes,

i els llaços així

torna a desfer-te.

Somriu-li, Brünnhilde, amb goig.

Oh, aquets ulls

que s'obren per sempre!

Oh, l'hàlit tendre

que m'embriaga!

Dolça agonía,

cèlica albada!

Brünnbild',

dóna'm ton bes!

(Cau enrera i mor. Els vassalls alcen el cadàver de Siegfried i se l'emporten vers els cims rocosos.)

(Traducció de l'alemany adaptada a la música per Anna d'Ax)

En el año 1876 se inaugura el Teatro **Wagner** en Bayreuth, con la representación de "El Anillo del Nibelungo", tetralogía que comprende cuatro partes: "El oro del Rhin", "La Walkiria", "Sigfrido" y "El Crepúsculo de los Dioses".

Los principales personajes de la trelalogía, modelados por **Wagner**, pertenecen al poema legendario "Los Nibelungos", de la mitología alemana del norte. En cierto modo, es el equivalente a lo que fueron para Grecia los poemas homéricos, y para los franceses "La canción de Rolando".

El argumento de "La Muerte de Sigfrido" está situado en el acto III, cuadro I, escena II, "Valle junto al Rhin", cubierto de rocas y de bosque".

Se divisan dos cuervos y **Hagen** los señala preguntando a **Sigfrido** si sabe lo que significan. **Sigfrido** se vuelve para observar a los pájaros, y en ese momento **Hagen** aprovecha para clavarle la lanza por la espalda. **Sigfrido** intenta protegerse con su escudo sin conseguirlo. Cae moribundo y dedica su último recuerdo a **Brunhilda**. Su cuerpo es transportado por los vasallos sobre un escudo al castillo de los *gibichungs*.

En la representación mientras se realiza el cambio de decoraciones de la escena, la orquesta interpreta la "Marcha Fúnebre de Sigfrido" una de las páginas orquestales más trágicas de **Wagner**.

El conjunto orquestal esta tratado magistralmente, consiguiendo con los instrumentos de cuerda, el metal y la percusión, climas de gran intensidad expresiva.

La marcha es esencialmente una oración funebre que evoca el tema de los **Welsas** y con el "leitmotiv" hace recordar a **Sigfrido** y a su madre **Siglinda**.

PRINCIPALS OBRES DE *RICHARD WAGNER*

CANÇONS

Cinc "*Wesendock - Lieder*", sobre temes del "*Tristany*" (1857-1858)

ORQUESTRA

"*L'Idil·li de Siegfried*", amb temes de "Siegfried" (1870)

"*Obertura de Faust*", sobre el "Faust de Goethe" (1840)

ÓPERES I DRAMES MUSICALS

"*Rienzi*" (*El darrer dels Tribuns*) (1838 - 1840). Òpera en cinc actes estrenada a Dresde (1842)

"*El vaixell fantasma*" (*L'holandès errant*) (1841). Òpera romàntica en tres actes estrenada a Dresde (1843)

"*Tannhäuser*" (o "*El torneig dels cantors de Wartburg*") (1843 - 1844). Òpera romàntica en tres actes i quatre quadres, estrenada a Dresde (1845)

"*Lohengrin*" (1846 - 1848). Òpera romàntica, en tres actes i quatre quadres, estrenada a Weimar (1850). L'obra està inspirada en el cicle de la *Taula Rodona*.

"*Tristany i Isolda*" (1857 - 1859). Drama musical en tres actes estrenat a Munich (1865).

"*Els mestres cantors de Nuremberg*" (1862 - 1867). Comèdia lírica en tres actes i cinc quadres, estrenada a Munich (1868)

"*L'Anell del Nibelung*" (1853 - 1874), Festival escènic en tres accions, precedit d'un pròleg.

"*L'Or del Rin*" – Pròleg (1853 - 1854). Acció en quatre escenes, estrenada a Munich (1869)

"*La Valkiria*" (1854- 1856). Acció en tres actes, estrenada a Munich (1870).

"*Siegfried*" (1856 - 1869). Acció en tres actes, estrenada a Bayreuth (1876)

"*El capvespre dels Déus*" (1869 - 1874). Acció en un pròleg i tres actes, estrenada a Bayreuth (1876).

"*Parsifal*" (1877 - 1882). Solemne acció teatral en tres actes, estrenada a Bayreuth (1882)

En un ordre inferior a les sevas grans produccions operístiques, compon endemés obres corals, obertures, marxes, obres per a piano i cançons. Citam també dues òperes de joventut, "*Les Fades*" i "*La prohibició d'estimar*".

Els compositors d'avui han incorporat nous grafismes a la partitura.

ler ha (m) — e. llo-ri-a s — o. bre-ta al- tre qui no — s. i — a

lent en vo — s qui es mai-re-da-mor-gui vo — s no — o vol

no — o ha d'on f'se-na-mor-t Pus no — o no vo: le — r vol vos. tra s.

f'a-nyo-ri-a lo en-xa-man-bi-zar e-e sa. ber vos. ull dar car sens f Do —

Pàgina de la partitura "A vos, Dona Verge Sancta Maria"

Obra per a baríton i cinto. Text: Ramon Llull, del llibre "Blanquerna".

Del compositor mallorquí Joan Serra.

L'obra fou estrenada al Centre de Cultura "Sa Nostra",
dins el marc de l'Encontre de Compositors XIII, Palma de Mallorca, octubre 1992.

Fundació
Àrea Creació Acústica
Son Bieli · Búger

**Consell Insular
de Mallorca**
Comissió de Cultura i Educació

Amb el suport de:

Direcció General d'Educació

GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

Col·laboren

FUNDACIÓ GUILLEM CIFRE DE COLONYA

Mancomunitat des Raiguer
ILLES BALEARS